

Проведений аналіз процесів здійснення валютного контролю банками України свідчить, що необхідно розробку системи внутрішнього контролю, заснована на сучасних умовах здійснення валютних операцій і нових законодавчих актів, що відповідають їм.

При розробці банками системи внутрішнього контролю економічна вигода, що може бути отримана від використання механізму контролю, повинна бути порівнянна з витратами на їхню розробку. Для цього необхідно провести кількісні і якісні оцінки для того, щоб забезпечити належну збалансованість між витратами банку на впровадження системи внутрішнього валютного контролю й економічною вигодою, що може бути отримана в результаті впровадження системи.

Основна мета системи внутрішнього контролю банків України досягається шляхом організації контролю за дотриманням вимог законодавства й інших нормативних актів, забезпечення контролю за банківськими ризиками й належним рівнем надійності банків, особливо в умовах сучасної національної економічної й економічної кризи, а також шляхом дозволу виникаючих у процесі діяльності банку конфліктів інтересів акціонерів, ради директорів і менеджменту.

Список використаної літератури:

1. Кравченко Л. М. Валютне регулювання і валютний контроль в Україні: навч. посіб. / Кравченко Л. М., Шапошников О. О. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2001. – 245 с.

2. Декрет Кабінету Міністрів України «Про систему валютного регулювання і валютного контролю» від 19.02.1993 р. № 15-93 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>

3. Про валютне регулювання та контроль в Україні: проект Закону України від 22.03.2007 р. № 3043. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>

4. Перебийніс М. Г. Особливості валютного регулювання і контролю в Україні і його вплив на національну економіку [Електронний ресурс] / М. Г. Перебийніс. – Режим доступу: <http://www.donntu.edu.ua>

Діброва О.Л.

здобувач кафедри фінансів,

Одеський національний економічний університет,

м. Одеса, Україна

КОЛІЗІЇ ВИЗНАЧЕННЯ РЕЗИДЕНТСЬКОГО СТАТУСУ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ – ПЛАТНИКА ПОДАТКУ

В сучасних умовах відкритості світової економіки відбувається лібералізація зовнішньоекономічних зв'язків між країнами. Одним з проявів такої тенденції є зняття бар'єрів на шляху переміщення капіталів і робочої сили між державами. Внутрішні податкові норми набирають міжнародного

характеру: вони стосуються громадян інших країн, які проживають на території України чи здійснюють тут певні види діяльності.

До 2004 року оподаткування доходів фізичних осіб ґрунтувалось на визначенні платників податку за критерієм громадянства. Однак, з часом, податкове законодавство втрачало відповідність інтеграційним тенденціям розвитку економіки, внаслідок чого було прийнято ЗУ «Про податок з доходів фізичних осіб», відтоді податкове законодавство України базується на визначенні резидентського статусу фізичної особи [1; 2].

На сьогоднішній день, Податковий Кодекс України (далі ПКУ) є основою податкового законодавства і містить принципові положення щодо регулювання податкових відносин [3]. Ним визначаються і виокремлюються два важливі аспекти регулювання відносин в сфері оподаткування доходів фізичних осіб резидентів і нерезидентів України з метою уникнення подвійного оподаткування.

При визначенні платників податку на доходи фізичних осіб податкове законодавство України ґрунтується на визначенні резидентського статусу фізичної особи.

Термін «резидент», утворено від латинського – «residentis» і перекладається як той, що залишається, перебуває на одному місці, є присутнім. Резиденти зобов'язані у своїх економічних діях дотримуватись законів даної країни та сплачувати податки згідно з чинним законодавством [4].

Розмежування платників податку за резидентським статусом є основою для визначення податкового обов'язку особи. Доцільно зазначити, що в Україні резидентський статус особи регламентується низкою законодавчо-нормативних документів, але кожен з них застосовується для регулювання окремого виду відносин. Така ситуація приводить до виникнення колізії щодо визначення даного поняття.

Визначення фізичних осіб-резидентів наведені в п. 50 ст. 4 Митного Кодексу України (далі МКУ) та в п. 5 ст. 1 Декрету Кабінету Міністрів України «Про систему валютного регулювання і валютного контролю» ідентичні та викладені в такій редакції: «фізичні особи-резиденти – це громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які мають постійне місце проживання в Україні, у тому числі ті, які тимчасово перебувають за кордоном [5; 6]. Головною ознакою фізичної особи-резидента виступає постійне місце проживання.

В пп. 14.1.213 ст. 14 ПКУ зазначено, що фізична особа – резидент – фізична особа, яка має місце проживання в Україні. Але ПКУ регламентуються й інші випадки надання резидентського статусу. Статус резидентства фізичної особи встановлюється за такими критеріями: місце проживання в Україні; місце постійного проживання; центр життєвих інтересів; термін перебування в Україні протягом податкового року; громадянство України. Причому головним критерієм є проживання в Україні і кожний наступний критерій може застосовуватись лише у випадку, якщо не можливо визначити резидентський статус за попередньою ознакою.

Таким чином, визначення резидента у ПКУ має свої особливості з розширеним переліком критеріїв визначення даного поняття. А саме, фізична особа вважається резидентом України, якщо:

- має місце проживання в Україні, а також в іноземній державі, однак місце постійного проживання розташоване в Україні;

- має місце постійного проживання в Україні, а також в іноземній державі за умови наявності центру життєвих інтересів в Україні.

У відповідності до норм ПКУ, на відміну від МКУ, фізична особа може отримати статус резидента України у разі, якщо термін перебування в Україні перевищує 183 дні (включаючи день приїзду та від'їзду) протягом одного або декількох періодів податкового року.

Отже, в умовах неузгодженості норм ПКУ та МКУ виникає колізія визначення резидентського статусу фізичною особою у випадку її перебування в Україні більше 183 днів протягом податкового року. У відповідності до ПКУ така особа буде визнана резидентом України, а у відповідності до МКУ – нерезидентом.

Ще одним специфічним аспектом визначення фізичної особи резидентом України у відповідності до ПКУ є факт її реєстрації як само зайнятої особи. Доцільність надання статусу резидента самозайнятій особі, зареєстрованій в Україні підтверджується тим, що самозайнята особа виступає суб'єктом податкових правовідносин, а отримані нею доходи – відповідно об'єктом.

У пп. 14.1.122 ст. 14 ПКУ визначено, що фізичні особи – нерезиденти – це фізичні особи, які не є резидентами України. Відповідно до п. 5.3. ст. 5 ЗУ № 1636-VII від 12.08.2014, фізична особа, яка має місце проживання та самозайнята особа, яка має податкову адресу на території ВЕЗ «Крим», прирівнюються (з метою оподаткування) до нерезидента [7].

Резюмуючи вищенаведене, робимо висновок про доречність впровадження в Україні світового досвіду застосовуються рекомендації Організації економічного співробітництва й розвитку щодо використання для цілей оподаткування терміну «податкового резидентства».

Виходячи з законодавчо закріпленого визначення фізичної особи – резидента, пропонуємо власне визначення фізичної особи –резидента і нерезидента України для цілей оподаткування.

Фізична особа – податковий резидент – особа, яка має місце постійного проживання або центр життєвих інтересів в Україні, перебуває в Україні більше 183 днів (включаючи день приїзду та від'їзду) протягом податкового року, має громадянство України або зареєстрована в Україні як самозайнята особа.

Фізична особа – податковий нерезидент України – це особа, яка:

- не має постійного місце проживання та центру життєвих інтересів в Україні;

- перебуває в Україні менше 183 днів (включаючи день приїзду та від'їзду) протягом податкового року;

- має місце проживання на території ВЕЗ «Крим»;

- самозайнята особа, яка має податкову адресу на території ВЕЗ «Крим».

Застосування єдиного підходу щодо визначення резидентського статусу платника податку на основі критерію податкового резидентства сприятиме уникненню колізій визначення даного поняття та підвищенню ефективності адміністрування ПДФО.

Список використаної літератури:

1. Закон України «Про прибутковий податок з громадян України, іноземних громадян та осіб без громадянства» від 26.12.92 – Верховна Рада України.електронний ресурс. Режим доступу:<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1306-12>
2. Закон України «Про податок з доходів фізичних осіб» від 22.05.2003 № 889-IV – Верховна Рада України.електронний ресурс. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/annot/889-15>
3. Податковий кодекс України – Верховна Рада України. Редакція від від 01.01.2016 № 2755-VI. – Електронний ресурс. Режим доступу: http://kodeksy.com.ua/podatkovij_kodeks_ukraini/statja-14.htm
4. Економічна енциклопедія – Словники – електронний ресурс. Режим доступу:<http://slovo.org.ua/38/53408/383653.html>
5. Митний кодекс України. (ВВР). Редакція від 01.01.2016, підстава 512-19 – електронний ресурс. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>
6. Декрет Кабінету Міністрів України «Про систему валютного регулювання і валютного контролю» Редакція від 27.09.2014, підстава 1636-18 – електронний ресурс. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/15-93>
7. Закон України «Про створення вільної економічної зони «Крим» та про особливості здійснення економічної діяльності на тимчасово окупованій території України» Верховна Рада України; Закон від 12.08.2014 № 1636-VII. Редакція від 09.10.2015, підстава 685-19 – електронний ресурс. Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1636-18>

Дубовик О.Ю.

*професор кафедри фінансів,
Одеський національний економічний університет,
м. Одеса, Україна*

ДОМІНАНТИ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ В АГРОСЕКТОРІ

Сільське господарство – одна з пріоритетних галузей економіки України. Від її стану та розвитку залежить продовольча безпека країни. Однак, з огляду на специфіку функціонування аграрного сектору (залежність від природних умов, низька інвестиційна привабливість, сезонний характер виробництва, низька еластичність попиту на продукти харчування тощо), він практично не може існувати без підтримки держави. Кошти необхідні для внесення мінеральних добрив, застосування засобів захисту рослин, покупки нової техніки. Тільки за